

КОРУПЦИЈА У ПРАВОСУЂУ¹

Мр Вељко Спремо

Апстракт: Корупција у правосуђу, независно од степена њеног интензитета, увијек буди велику забринутост јавности. Корупција у правосуђу, више него корупција у другим сегментима државне управе, односно корупција у приватном сектору, поткопава саме темеље тржишне привреде и слободног друштва – владавину права. Правосуђе и његово, корупцијом неспутано, ефикасно функционисање представља камен темељац тржишне привреде. Наиме, компетентно, ефикасно и непристрасно правосуђе једне земље представља један од основних сегмената, односно предуслова владавине права, која се, са становишта привредних субјеката, читава као ефикасна заштита приватних својинских права, као и ефикасна контрола поштовања уговора, или принудно извршење уговора, уколико је то потребно. Јавне службе су продужена рука државе и сервис грађана. Истовремено, њима је повјерено и чување јавних интереса. Квалитет и ефикасност чувања тих интереса од стране јавних служби уједно је и мјера функционисања институција система и политичке власти. Истовремено, њихови припадници морају бити непоткупљиви и морају имати свијест и осјећање дужности. Будући да је ријеч о кључним институцијама друштва, анализа њиховог функционисања уједно је и анализа функционисања државе. Правосуђе има посебан значај због мјеста које заузима у подијељеној власти. Квалитет функционисања правосуђа утиче на функционисање цијелог друштва.

Кључне ријечи: корупција, правосуђе, владавина права, јавна служба.

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Корупција као појава стара је колико и људски род, односно, колико и политичка и економска организација друштва. Разноврсни узроци су омогућавали развој корупције до те мјере да је постала један од најозбиљнијих

¹ У раду су кориштени цитати и истраживање из магистарског рада Вељка Спрема, под називом: "Облици испољавања и модели супротстављања корупцији у Републици Српској са посебним освртом на област правосуђа."

проблема данашњег свијета. Оно што је данас карактеристично за корупцију јесте њена актуелност, висок степен друштвене опасности, нови појавни облици и у јавном и приватном сектору у склопу привредне и ванпривредне дјелатности и повезивање са организованим криминалитетом, са којим заједно дјелује као значајан угрожавајући фактор безбједности.

У савременим демократским земљама, заснованим на идеји владавине права, улога правосуђа је двострука: прво, да заштити права и слободе појединаца обезбјеђујући им право на поштено суђење од стране непристрасног и компетентног суда и друго, да оствари надзор над остале двије гране кроз обезбјеђење поштовања начела законитости и уставности.

И заиста, без доброг судства не може бити владавине права. Док његова зграда није у најбољем реду, судство не може ваљано штитити људска права, нити може вршити ефикасну контролу извршне и законодавне власти.

Свакако најважнија институција за разрешење спорова је судство, иако у свим земљама постоје и неформални методи рјешавања спорова, као што су они у породици или локалној заједници, што је обично раширеније у мање развијеним земљама. Ипак, ови неформални методи тешко да могу да пруже подршку економским пословима на вишем нивоу сложености.

1. КОРУПЦИЈА У ПРАВОСУЂУ – НАЈОПАСНИЈИ ВИД КОРУПЦИЈЕ

Корупција у правосуђу представља један од најопаснијих видова корупције, јер директно негативно дјелује на функционисање правосудног система као једне од најбитних државних функција, која омогућава да се умањи или избјегне кривична одговорност.² Свим учесницима у ланцу корупције постаје јасно да се на такав начин може избјећи одговорност за корупцију, што остварује и одређени утицај на потенцијалне учиниоце корупцијских кривичних дјела, отварајући пут ширењу корупције и у другим областима друштвеног живота.

Раширена корупција у правосуђу, недвосмислено показује да с постојећим системом и његовим функционисањем, с једне, и друштвеним нормама и вриједностима, с друге стране, нешто озбиљно није у реду. Укоријењена коруптивна пракса у правосуђу онемогућава јасно тумачење права са најауторитативнијег мјеста, односно општу и ефикасну примјену закона и устава од стране оних који су позвани да их спроводе. На тај начин она постаје парадигма за одсуство владавине права и закона, праведности, а затим и социјалне правичности у друштву у цјелини.³

2 М. Бошковић и А. Бошковић, Корупција – прање новца – финансирање тероризма (криминалистички – криминолошки – кривичноправни аспекти)", Бањалука, 2011, стр. 55.

3 Б. Беговић, М. Васовић, С. Вуковић, Л. Карамарковић, Б. Мијатовић, А. Павић, В. Павић, А Симић и Д. Хибер, Корупција у правосуђу, Београд, 2004, стр. 17.

Корумпирано правосуђе доприноси, прије свега, даљем опстајању државног волонтаризма у свим другим сферама живота, пошто анулирањем права и закона утиче на стално проширивање дискреционих овлаштења органа извршне државне власти. У свим земљама на свијету, независно од владајућег правног система, правосуђе се састоји од судства и свих правосудних званичника, односно професионалаца који су укључени у судство (укључујући и адвокате, односно правне заступнике страна у спору), као и од тужилаштва, које подиже оптужнице, односно гони починиоце кривичних и других кажњивих дјела.

Унутар правосуђа, постоје двије основне активности:

- парнице, које представљају судско надметање двије равноправне стране (тужиоца и туженог) и
- кривичноправни процеси, у којима се држава појављује као тужилац.

Корупција се јавља у обе наведене правосудне активности. Такође, у правосуђу увијек постоје различити нивои одлучивања. Начелно посматрано, на одлуку прве инстанце, увијек се може уложити жалба сљедећој, другој инстанци. Не постоји нити један разлог да се претпостави да су више судске инстанце имуне на корупцију.

Владавина права може бити нарушена из различитих разлога. Један од типичних разлога те врсте је некомпетентност судства, односно правосуђа, која се веома често своди на некомпетентност судија. До такве некомпетентности може да дође из различитих разлога. Ти разлози нису од пресудне важности, већ је важна чињеница да услед некомпетентности судија долази до поткопавања владавине права услед судских грешака – дакле, не ради се о намјерном и у циљу стицања користи напуштању начела непристрасности.

Још један веома распрострањен извор нарушавања владавине права јесте угрожавање, односно, у драстичним случајевима, елиминисање независности правосуђа у односу на друге двије гране власти: извршну и законодавну. Елиминисање независности правосуђа у односу на приватни сектор може се практично поистовјетити с корупцијом у правосуђу.

Да ли нарушавање независности правосуђа, оно од стране извршне и законодавне власти, само по себи представља корупцију? Одговор на то питање зависи од мотива политичара из извршне и законодавне власти. Уколико је мотив нарушавања независности правосуђа генерално ограничавање моћи правосуђа, односно судске власти из, на примјер, политичких мотива, то не спада у корупцију у ужем смислу ријечи, односно не спада у корупцију према њеној раније прихваћеној дефиницији. Међутим, уколико је мотив везан за конкретну пресуду у конкретном случају, онда се може посумњати да се ради о политичкој корупцији у којој политичари

заправо имају улогу посредника између коруптора (странака у судском спору, односно процесу) и корумпираних (судија, прије свега, али и других правосудних званичника). У таквим специјалним случајевима ради се о својеврсној размјени између политичке власти и њеног штићеника (коме је потребна одређена пресуда). Овај механизам, односно врсту корупције у правосуђу Buscaglia назива оперативном корупцијом. Колико је ово често у случају судства, исто толико је често (у неким земљама још и чешће) у случају тужилаштва и подизања оптужнице.

Уколико постављену општу дефиницију корупције примијенимо на уже поље, корупцију у правосуђу, могли бисмо доћи до сљедећег одређења. Корупција у правосуђу представљала би, према томе, стицање приватне користи злоупотребом овлаштења која проистичу из чињенице да одређено лице заузима одређени положај или функцију у правосудним институцијама.⁴

При томе, потребно је имати у виду да овако одређена корупција представља шири појам од кривичног дјела примање мита, имајући у виду да обухвата и понашања која су садржана у елементима кривичних дјела као што су противзаконито посредовање или злоупотреба службеног положаја. Поред тога, потпуно разумијевање овог облика корупције као феномена, нужно захтијева да се у круг потенцијалних извршилаца укључе не само такозвани правосудни функционери – судије и јавни тужиоци, већ и лица која у ширем смислу представљају дио правосудног апарата, као што су припадници правосудне администрације, судски приправници и сарадници. Разумијевање корупције уопште, па и корупције у правосуђу, такође захтијева и правилно одређивање појма приватне користи која се незаконито стиче. При разматрању проблема корупције у правосуђу, потребно је имати у виду да, насупротив укоријењеном мишљењу да је корупција у правосуђу преваходно тековина новијег доба, она има дугу традицију.

Изгледа да је у оно вријеме овакво понашање службеника било уобичајено, будући да се за Бекона везује сљедећа изјава: „Обично прима мито од обадвије стране, тако да прљав новац не може да утиче на моје одлуке“. Корупција у судијском сталежу је била изразито присутна и током осамнаестог вијека, тако да историјски подаци указују да су у то доба склапане чак и нагодбе између судија и крадљиваца.

Корупција у правосуђу представља типичну административну корупцију – корупцију којом се нарушава непристрасност у спровођењу правила, али се не утиче на стварање тих правила. Другим ријечима, корупција у правосуђу представља повреду процесних и материјалних правила, као и злоупотребу дискреционих овлаштења која стоје на располагању право-

4 Г. Илић, Корупција, основни појмови и механизми за борбу, Београд, 2007, стр. 62.

судним званичницима у управљању поступком и у одлучивању.⁵

Корумпирано или политички зависно правосуђе олакшава корупцију на врху, подрива реформе и обесмишљава законске норме. Када је правосуђе дио корумпираног система, богати и корумпирани дјелују без страха од санкција, сигурни да ће подмићивање, тамо гдје треба, уклонити све законске проблеме.⁶

У континенталним правним системима, корупцијом у правосуђу не може да се утиче на доношење пристрасних правила, односно правних правила која би била прилагођена приватним интересима коруптора. Наиме, у континенталном правном систему, правосуђе, односно корупција у њему, не може да буде извор овладавања државом, на начин како је то дефинисано у литератури.

Наиме, постојање овладавања државом као облик корупције у правосуђу могуће је у оној мјери у којој је правосуђе извор права. У континенталном правном систему, судска пракса није извор права, већ су извор права законски и подзаконски акти које доноси законодавна и извршна власт.

Стога се корупторима који желе да у своју корист промијене правила игре, а не само да наруше универзалност и непристрасност њихове примјене, једноставно не исплати да корумпирају правосудне званичнике, будући да они не могу да ураде ништа на том плану, већ своје коруптивне напоре треба да усредсреде на званичнике друге двије гране власти.

2. ПОТРАЖЊА ЗА КОРУПЦИЈОМ У ПРАВОСУЂУ

Потражња за корупцијом у правосуђу може се подијелити на ону у случају парница и ону у случају кривичних поступака.⁷ Друга подјела потражње за корупцијом у правосуђу заснована је на циљу корупције. Најдрастичнији циљ коруптора може да буде измјена садржаја пресуде, тако да иде њему у корист. У случају кривичног процеса то значи да се корупцијом обезбјеђује ослобађајућа пресуда за коруптора који је починио кривично дјело или да се обезбиједи што блажа пресуда, односно што блажа казна, уколико ослобађајућа пресуда не може да се постигне.

У случају парница, то значи пресуду у корист коруптора, иако чињенично стање говори да би непристрасна примјена закона довела до пресуде у корист друге стране у спору. Пристрасна пресуда, без обзира да ли се ради о кривичном процесу или парници, може да настане тако што, на примјер, судија директно и намјерно погрешно пресуђује, односно погреш-

5 Б. Беговић, Економска анализа корупције, Београд, 2007, стр. 419.

6 С. Роуз-Ејкерман, Корупција и власт, узроци, последице и реформа, Београд, 2007, стр. 162.

7 Б. Беговић, цит. дјело, стр. 420.

но примјењује закон, или својим утицајем на ток суђења доводи до лажне слике чињеничног стања, тако да у тренутку доношења одлуке она даје утисак исправне пресуде.

У многим случајевима, корупциона манипулација пресудом једноставно није могућа, односно није остварива. Том приликом коруптор приступа корупцији у правосуђу која има сасвим други циљ – манипулацију током процеса, односно временом доношења, па тиме и правоснажности пресуде. Овај вид корупције у правосуђу је нарочито карактеристичан за парнице. Уколико једна страна у спору процијени да ће пресуда бити у њену корист, она има подстицај да корупцијом убрзава изрицање пресуде, док страна која процијени да губи спор, односно да ће пресуда бити у корист друге стране, има подстицај да корупцијом одуговлачи са судским процесом, односно да одлаже изрицање пресуде и њену правоснажност.

Мотиви за тако нешто су очигледни – у парницама у којима се ради о споровима велике вриједности није свеједно да ли ће, на примјер, предвиђени износ да се плати другој страни одмах или за шест мјесеци. Веома често, та временска компонента може да буде питање финансијског живота или смрти правног лица које очигледно губи парницу, па су стога и јасни подстицаји да онај који губи корупцијом утиче на одлагање пресуде, кад већ не може да утиче на њен садржај.

Као и у готово свим другим случајевима корупције, и у случају корупције у правосуђу јављају се два основна облика корупције: изнуђивање и корупција уз дослук. Изнуђивањем се обезбјеђује поштовање прописа, и то како законских прописа који регулишу рад правосуђа, односно његово функционисање, тако и материјалног права.⁸ Као и у свим другим случајевима изнуђивања, и при корупцији у правосуђу изнуђивање представља корупцију којом се спроводи закон. Изнуђивање као облик корупције у правосуђу јавља се прије свега у парницама, и то у оним случајевима у којима, услед недостатка основних правосудних капацитета, како инфраструктурних, тако и људских, долази до знатног одлагања парничног процеса, односно до дугог укупног трајања парница.

Странке у спору, нарочито оне које су тужиоци и које сматрају да ће добити парницу и тиме заштитити сопствена својинска или уговорна права, имају подстицај да убрзају судски поступак, па стога корумпирају судске званичнике искључиво ради убрзавања процеса, а не ради добијања пожељне пресуде – претпостављајући да за то није потребно корумпирање правосуђа. У таквим условима, у којима се дуго чека на започињање парнице, посебну варијанту изнуђивања чини корумпирање ради „прескакања реда”, тј. ремећења редослиједа парница и „напредовања” парнице

⁸ Исто, стр. 422.

коруптора у том редослиједу, па тиме и увећавање шансе за убрзање парнице, па тиме и убрзавање њеног исхода.

Циљ корупције уз дослук је кршење закона, односно права, и добијање онога на шта странка пред судом, односно странка у правосуђу нема право.⁹

Корупција уз дослук везана је како за парнице тако и за кривичне процесе, а поред суда може бити везана и за тужилаштво. Учесник парнице, на примјер тужени, има, начелно посматрано, подстицај да подмићивањем судских званичника добије пресуду у своју корист, ону којом се одбацује тужба, независно од тога што су сви аргументи и докази на страни тужитеља, односно што су угрожена тужиочева својинска или уговорна права. Оптужени који је починио кривично дјело има подстицај да подмићивањем судских званичника добије ослобађајућу пресуду, односно, уколико то није могуће, најнижу могућу казну. Коначно, починилац кривичног дјела има подстицај да подмићивањем тужиоца, односно неког другог званичника тужилаштва, доведе до тога да против њега уопште и не буде подигнута оптужница или да чињенице буду „утврђене” тако да воде до блаже казне.

3. ПОНУДА КОРУПЦИЈЕ У ПРАВОСУЂУ

Понуду изнуђивања, односно корупције без дослука, генерише недовољна понуда правосудних услуга. Због тога је значајно добити одговоре на питање шта су фактори такве недовољне понуде. У великом броју земаља, недовољна понуда правосудних услуга је посљедица ограничених административних капацитета судова, а такав капацитет је посљедица дејства различитих фактора, при чему је мало вјероватно да се ради о намјерном, планском и у циљу изнуђивања ограничавању капацитета, односно планском обарању понуде правосудних услуга.

Ефикасност правосуђа не елиминише подстицаје за корупцију уз дослук, дакле ону корупцију која ће, кршењем закона и других прописа довести до повољног исхода спора по коруптора, односно до исхода судског спора који је повољнији од оног до кога би дошло да нема никакве корупције, сопственим корумпирањем, односно примањем мита, судије и други судски званичници се стављају на страну једне стране у спору и обезбјеђивања пресуде повољне за ту страну.¹⁰ У случају кривичног права, корупција уз дослук обично доводи до драстичног кршења прописа, попут добијања ослобађајуће пресуде иако је оптужени крив.

На страни понуде корупције појављују се многи правосудни званичници. Предсједници судова, у великом броју земаља, немају никаква ов-

⁹ Б. Беговић, цит. дјело, стр. 423.

¹⁰ Б. Беговић, цит. дјело, стр. 424.

лаштења у појединачном предмету, односно процесу – нити у том предмету доносе процесне одлуке, нити пресуђују.

Из овога би се могло закључити да је предсједник суда ријетко у позицији да буде непосредан актер правосудне корупције, онај који прихвата мито да би допринио каквој манипулацији у судском поступку.¹¹

Стога се поставља питање како се уопште предсједници судова могу појавити на страни понуде корупције у правосудју и шта то они уопште могу да понуде?

Прво што предсједници судова могу да понуде јесте избор судије који се може корумпирати, односно који је већ корумпиран – потребно је да предмет „дође” одговарајућем судији. Друго, у случају поступка по правном лијеку, односно жалбе, предсједник суда који рјешава по правном лијеку, тј. суда више инстанце, има још шира овлаштења. Начелно посматрано, предсједник суда је овлаштен да одреди, или бар пресудно утиче на избор судије извјестиоца, а управо судија извјестилац, који добија право и обавезу да проучи предмет, па на основу тога и предлаже одлуку, пресудно утиче на одлуку суда више инстанце. У случају корупције, од кључне је важности да предмет буде додијељен „правом” судији извјестиоцу. Треће, извор понуде корупције од стране предсједника суда може да лежи у његовим овлаштењима у погледу надзора над радом свих званичника суда, поготово судија.

Судије су највише изложене корупцијским притисцима током вођења главног претреса, прије изрицања пресуде, као и у поступку извршења правоснажне судске одлуке.¹² Уколико је циљ коруптора добијање незаконите пресуде, односно пристрасне судијске одлуке, попут добијања спора, иако за то не постоје услови, тј. уколико пристрасном пресудом у парници треба остварити право које не постоји, односно спријечити остварење права које постоји, или, у кривичном поступку, избјећи пресуду и казну за почињено кривично дјело, управо судија може да понуди корупциону услугу којом се то остварује.

Два су основна начина на која судија то може да уради. Први је директан – да прекрши закон и да, на тај начин, тачно утврђене, односно очигледне чињенице подведе под правну норму која им не одговара, да погрешно протумачи норму и да изрекне правну посљедицу која не слиједи.¹³ Други је посредан – да пристрасношћу вођења процеса створи погрешну слику чињеничног стања, која дозвољава да се, чак и без погрешног тумачења правне норме, дође до жељеног резултата, односно до нарушавања пристрасности при доношењу пресуде.

Поред тога, циљ корупције судије може бити манипулација временом, одуговлачење (или убрзање) поступка, а механизам остварења овог циља је у

11 Б. Беговић и остали, цитирано дјело, стр. 145.

12 М. Бошковић, Организовани криминалитет и корупција, Бања Лука, 2004, стр. 327.

13 Б. Беговић, цит. дјело, стр. 425.

пуној мјери у рукама судије. Судија управља поступком. У оквирима процесних закона, он на располагању има читав арсенал дискреционих овлаштења која тај поступак може да убрза или успори.¹⁴

Понуда корупције у правосуђу може, у случају кривичних дјела, да се јави и од стране тужиоца. Наиме, на основу свих прикупљених информација, нарочито оних које је прикупила полиција, односно истражни судија, тужилац доноси оптужни приједлог, тј. одлучује да ли ће подићи оптужницу или не. Тужилац има дискреционо право да процијени количину друштвене опасности која је садржана у почињеном дјелу и да на основу тога процијени да ли је та количина опасности довољно велика да завређује подизање оптужнице.

Правни заступници, пуномоћници или браниоци (адвокати) нису, начелно посматрано, у прилици да се јаве на страни корупције у правосуђу. Наиме, уколико адвокати злоупотријебе свој положај и наруше лојалност према свом клијенту, тржиште адвокатских услуга ће их жестоко казнити – може се очекивати значајан пад тражње за њиховим услугама правног заступања. Стога се понуда корупције од стране адвоката практично своди на услугу посредовања са правосудним званичницима који нуде корупционе услуге. Унутар тог посредовања може се, усљед асиметрије информација, појавити простор за некажњено изнуђивање од стране правних заступника (адвоката).

Корупција напада и запослене у суду, нарочито оне који, редослиједом завођења, могу „намјештати” предмете одређеним судијама или судије одређеним предметима или који, уклањањем доставница и другим смицалицама, могу опструирати услове за одржавање суђења.¹⁵

Уколико је циљ корупције манипулисање временом, одуговлачење или евентуално убрзавање пресуде, понуда корупције може да дође и од других правосудних званичника, на примјер, административних службеника у суду, попут оних који раде у писарници.

Писарница, са пријемном канцеларијом и доставном службом, која прима све поднеске, списе, телеграме и слично, отвара их, евидентира у уписне књиге, разврстава, отвара предмет или их здружује у предмет, даје даље на рад барата предметима који нису код судије нити архивирани, али и даје обавјештења о стању предмета, води роковник у коме су разврстани предмети за рад у току мјесеца, даје предмете на разгледање и преписивање.¹⁶

Различитим врстама манипулације документима, ови службеници могу да веома битно утичу на ток процеса, на његово одуговлачење и убрзавање. У неким случајевима, манипулација документима може чак да буде таква да

14 Б. Беговић, и остали, цитирано дјело, стр. 140.

15 Д. Антонић, Б. Бабовић, Б. Беговић, М. Васовић, З. Ваџић, С. Вуковић, З. Ивошевић, Д. Кавран, Б. Мијатовић, Б. Стојановић и Д. Хибер, Корупција у Србији, Београд, 2001, стр. 91.

16 Б. Беговић, и остали, цитирано дјело, стр. 147.

утиче и на исход спора, односно на пресуду. Стога се и административни службеници у суду могу јавити на страни понуде корупције у правосуђу, нарочито у случају парница.

ЗАКЉУЧАК

Појава корупције у било којем дијелу државног апарата, без сумње представља изузетно велики друштвени проблем. Међутим, нигдје овај проблем није у тој мјери изражен, и не показује све своје негативне карактеристике, као што је то случај са правосуђем. Ово је лако објашњиво ако се има у виду да је управо правосуђе то чији је задатак да буде посљедња одбрана појединца од самовоље других појединаца па и државе саме. Поткупљивост судова и тужилаштва, у том смислу, појединца оставља препуштеног самом себи, без било каквог облика организоване државне заштите. Зато се без претјеривања може рећи да је корупција у правосуђу застрашујућа друштвена појава, док нас њени развијенији облици приближавају песимистичкој слици неморалног и сукобљеног друштва.

Као судионици корупције у правосуђу јављају се грађани, док се као продајци јављају судије и судска управа, а у тужилаштву тужиоци. Поред њих, актери корупције у правосуђу могу бити и адвокати, вјештаци, свједоци. Предмет корупције у правосуђу су углавном доношење одлука које дијелом или у цјелини иду у незаслужену корист купца "услуге" или недоношење одлука које би морале бити донијете, али које не би ишле у прилог оном који купује.

Ниво корупције у судству зависи од општег статуса ове гране власти, па се корупција налази у директној пропорционалној вези са политизацијом правосуђа, недопустиво лошем материјалном статусу носилаца правосудне функције, дискреционим правима судија и одсуству независног судства и владавине права.

Присуство корупције у правосуђу је забрињавајуће. Међутим, да би се у друштву сузбила корупција, она мора, најприје, бити искоријењена у правосудним органима, а то је оствариво само јачањем владавине права и правне државе. Владавина права подразумијева вршење власти и понашање грађана и других субјеката у складу са законом. О реалним димензијама корупције уопште, па самим тим и корупције у правосуђу, веома је тешко и незахвално говорити. Ријеч је о појави која је у највећем дјелу повезана са криминалитетом, тј. представља недозвољено понашање које спада у кривична дјела која се најтеже и откривају и доказују.

На основу свега што је речено могло би се закључити да је стање корупције у правосуђу у обрнутој сразмјери са стањем владавине права и правне државе: гдје има мање владавине права, ту је више корупције, а гдје је више владавине права и гдје функционише правна држава, мање је корупције.

ЛИТЕРАТУРА

1. Б. Беговић, Економска анализа корупције, Београд, 2007.
2. Б. Беговић, М. Васовић, С. Вуковић, Л. Карамарковић, Б. Мијатовић, А. Павић, В. Павић, А Симић и Д. Хибер, Корупција у правосуђу, Београд, 2004.
3. Г. Илић, Корупција, основни појмови и механизми за борбу, Београд, 2007.
4. Д. Антонић, Б. Бабовић, Б. Беговић, М. Васовић, З. Вацић, С. Вуковић, З. Ивошевић, Д. Кавран, Б. Мијатовић, Б. Стојановић и Д. Хибер, Корупција у Србији, Београд, 2001.
5. С. Роуз-Ејкерман, Корупција и власт, узроци, последице и реформа, Београд, 2007.
6. М. Бошковић, Организовани криминалитет и корупција, Бања Лука, 2004.
7. М. Бошковић и А. Бошковић, Корупција – прање новца – финансирање тероризма (криминалистички – криминолошки – кривично-правни аспекти)", Бањалука, 2011.

CORRUPTION IN JUDICATURE

Veljko Spremo, M.A.

Abstract: The corruption in judicature, regardless of the level of its intensity, always causes great concern of the public. The corruption in judicature, more than corruption in other segments of the state administration, namely the corruption in private sector, undermines the foundations themselves of the market economy and free society - the law governance. Judicature and its efficient functioning, not being distorted by the corruption, is the corner stone of the market economy. Namely, the competent, efficient and impartial judicature of one country is one of the basic segments, namely preconditions of the law governance which is, from the standpoint of the economic subjects, read as efficient protection of private property rights, as well as the efficient control of the contract compliance or compulsory execution of the contract, if appropriate. Public services represent an extension of the state and service of the citizens. At the same time, they are entrusted also with the public interest keeping. Quality and efficiency of those interests keeping by the public services is also a measure of functioning of institutions of the system and political authorities. At the same time, their representatives should be incorruptible and have the sense and perception of the duty. Since it is about the key institutions of the society, the analysis of their functioning is at the same time the analysis of the state functioning. Judicature has also special importance due to position it has in the divided authority. Quality of the judicature functioning affects the functioning of the whole society.

Key words: corruption, judicature, the law governance, public services.